

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia		
1 Hovorená reč		
1.1 Komunikačné konvencie		
Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Učebné zdroje
Aktívne a spontánne nadväzuje rečový kontakt s inými osobami - deťmi i dospelými.	Vzdelávacie aktivity a spoločné diskusie učiteľka moderuje s ohľadom na rovnomerné zapájanie všetkých detí do rozhovorov. Menej iniciatívne deti nenásilnou formou povzbudzuje, poskytuje im príležitosť - priestor a čas - na vyjadrenie, zabezpečuje podpornú spätnú väzbu, aj zo strany ostatných detí.	vzor učiteľky, modelové situácie hrané učiteľmi, bežné situácie v triede sprevádzané učiteľkou
Reaguje na neverbálne signály (gestá, mimiku), udržuje očný kontakt, hlasnosť prejavu prispôsobuje situácii.		
Vystihne prostredníctvom hlasovej modulácie svoje pocity.*	Učiteľka používa a zdôrazňuje význam konvenčných fráz a slovných spojení pri vyjadrovaní potrieb a želaní, oslovení iných osôb (detí, dospelých), v závislosti od situácie, pri formálnej a neformálnej komunikácii.	
Používanie jazyka prispôsobuje sociálnym situáciám a vzťahom.		
Sformuluje samostatne oznam/ prosbu/ žiadosť/ odpoveď.		
Pozná a dodržiava základné pravidlá vedenia dialógu.	Učiteľka po dohode s deťmi vymedzí základné pravidlá komunikácie v triede (napr. počúvať, keď druhý hovorí, neskákať mu do reči, prihlásiť sa o slovo), umiestni ich na viditeľné miesto, dbá na ich dôsledné dodržiavanie.	riadené rozhovory s menšou skupinou
1.2 Artikulácia a výslovnosť		
Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Učebné zdroje

Vyslovuje správne, zreteľne a plynule všetky hlásky a hláskové skupiny.	Verbálny prejav učiteľky poskytuje deťom správny rečový vzor. Ten je umocnený častým hlasným čítaním, pri ktorom učiteľka dbá na zreteľnú artikuláciu. Krátke literárne útvary (básničky, riekanky, vyčítanky si deti osvojujú spamäti, recitujú ich s dôrazom na precvičovanie problematických spoluhlások r,r', l,l' a pod.)	jazykový vzor učiteľky, logopedicky zamerané básničky a riekanky
1.3 Gramatická správnosť a spisovnosť		
Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Učebné zdroje
Formuluje gramaticky správne jednoduché rozvítené vety a súvetia.	Učiteľka sprostredkúva písanú kultúru, ktorá je vzorom spisovnej, gramaticky správnej a kultivovanej podoby materinského jazyka a čítanie textov sprevádza rozhovormi.	individuálna komunikácia
Rozumie spisovnej podobe jazyka.		spontánne i riadené rozhovory
Pomenúva bezprostredne vnímané osoby, predmety, javy.	Učiteľka vytvára príležitosti, ktoré deťom umožňujú vnímať a sledovať, že jazyk používaný v knihách a bežná hovorová reč sa môžu líšiť.	čítanie kníh učiteľkou
Pomenúva osoby, predmety, javy ... bez ich prítomnosti.		návšteva kultúrnych podujatí
Uplatní v rečovom prejave slová, ktoré vyjadrujú predstavy, myšlienky a želania.	Prostredníctvom vhodných textov demonštruje, že knižná podoba jazyka je vzorom správneho vyjadrovania sa, vedie deti k porovnávaniu a rozlišovaniu nárečových, hovorových, spisovných a nespisovných slov. Vo vzťahu k osvojovaniu si gramatických pravidiel dohliada na správnosť skloňovania všetkých slovných druhov, časovania slovík, stupňovania prídavných mien a prísloviak.	MM klasifikačné karty, aktivity s ostatným MM materiálom
Používa v reči všetky slovné druhy.		literárne vzory
Rozlišuje spisovné a nárečové slová.		čítanie kníh učiteľkou
Používa zdobnené a zveličujúce slová.		
Utvára základné pojmy (rastliny=stromy, kríky, ...)		MM klasifikačné karty s rôznymi témami
2 Písaná reč		
2.1 Chápanie obsahu, významu a funkcií písanej reči		
2.1.1 Poznávanie funkcií písanej reči		
Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Učebné zdroje

Dokáže jednoducho vysvetliť, prečo je písaná reč dôležitá.	Učiteľka volí na vzdelávacie aktivity texty rozmanitých žánrov, snaží sa o pestrosť ich využívania. Okrem ľudovej a autorskej poézie, rozprávok a príbehoch využíva informačné texty (detské encyklopédie) a ďalšie informačné zdroje.	
Uvedie jednoduché príklady dôležitosti písanej reči.	Prostredníctvom rôznorodých žánrov a ich využívania v rámci vzdelávacích aktivít učiteľka demonštruje funkcie písanej reči tak, aby dieťa získalo predstavu o tom, že písaná reč je: 1. umožňuje dorozumievanie (nad rámec hovorenej reči) v čase neprítomnosti adresáta komunikačného zámeru, 2. je zdrojom poznatkov, informácií a vedomostí, 3. je zdrojom zážitkov (emócií, prežívania, fantázie) a umožňuje ich vyjadrovať, 4. má mnohoraké praktické využitie (napr. uľahčuje a rozširuje možnosti zapamätania si informácií, umožňuje riadenie vlastnej činnosti aj činnosti druhých, poskytuje informácie o praktických činnostiach).	
2.1.2 Porozumenie explicitnému významu textu - slovná zásoba		
Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Učebné zdroje
Vlastnými slovami vysvetlí význam slov, ktoré pozná (napr. opisom, použitím synonymických výrazov, aj negatívnym vymedzením, teda použitím antonym a i.)	Pri hlasnom čítaní deťom učiteľka dbá na prozódium (intonáciu, prízvuk, tempo, intenzitu, pauzy), moduláciou hlasu zvýrazňuje rozdiel medzi rozprávačom a priamou rečou rôznych postáv.	
Odpovedá na otázky vyplývajúce z textu (napr. udalostí, deja, faktov, informácií a i.)	Učiteľka venuje patričnú pozornosť vysvetľovaniu a vyvodzovaniu významov odvodených, nových a neznámych slov.	

Reprodukuje stručne obsah prečítaného textu.	V následných rozhovoroch, vzdelávacích aktivitách a komunikačných situáciách ich učiteľka opakovane používa, vytvára príležitosti na ich zmysluplné používanie s deťmi. V slovných hrách (hľadanie protikladov, prirovnaní, tvorba zdobnelín, hononymá, antonymá, a i.) upevňuje a rozvíja slovnú zásobu detí. Počas čítania i po prečítaní textov kladie deťom kontrolné otázky, rekapituluje obsah, udalosti, pri náučných textoch fakty, informácie a nové poznatky (Čo nové sme sa naučili ? Podľa čoho vieme, že...?)	
2.1.3 Porozumenie implicitnému významu textu		
Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Učebné zdroje

Odpovedá na otázky nad rámec doslovného významu textu a dokáže predvídať dej, domýšľať (dedukovať) obsah, aplikovať informácie z textu v prenesených situáciách a pod.	V rámci rozhovorov a diskusií k čítaným textom kladie učiteľka rôzne typy otázok, podnecuje deti k rozmyšľaniu o obsahu textu, rozvíja a prehĺbuje porozumenie vo viacerých smeroch a rovinách porozumenia. Okrem otázok na doslovný význam textu vedie deti k: 1. predvídaní obsahu, formulovaniu očakávaní, utváraní predstáv, 2. domýšľaniu obsahu-vyvodzovaniu možných významov (dedukcii), 3. chápaniu súvislostí medzi obsahom textu a reálnym svetom, vlastnými skúsenosťami, rozlišovaniu reálnych a fantastických obsahov, 4. aplikácii - používaniu informácií z textu v reálnej situácii (uviesť príklad zo života, postupovať podľa inštrukcií, návodu a pod.), 5. hodnoteniu - posudzovaniu (napr. správnosti-nesprávnosti konania postáv, dobra a zla, čo sa mu páči-nepáči), 6. vysvetľovaniu a zdôvodneniu svojich odpovedí (Prečo si to myslíš ? Ako to myslíš?), 7. generovaniu vlastných otázok.	
	Dôležitou súčasťou pri práci s textami pri spoločnom čítaní sú riadené rozhovory a diskusie (pred, počas, po čítaní). Pri moderovaní spoločných diskusií učiteľka dbá na zapájanie všetkých detí, posmeľuje a poskytuje priestor na vyjadrenie menej aktívnych detí, vyzýva ich, aby sa navzájom počúvali, kládli otázky a odpovedali.	

Obsahy a zážitky z čítania vyjadruje vo výtvarných činnostiach, v hudobno-pohybových a dramatických hrách a iných činnostiach.	Porozumenie čítaných textov sa prehľbuje a upevňuje následnými aktivitami a vzdelávacími činnosťami. Zadania úloh v rámci ostatných vzdelávacích oblastí nadväzujú na obsah čítaných textov. Deti majú možnosť vyjadriť svoje pocity, zážitky a získané vedomosti rôznym spôsobom (v rámci výtvarných, hudobno-pohybových či dramatických činností).	
Uvažuje nad informáciami prezentovanými prostredníctvom informačno-komunikačných technológií, porovnáva ich s vlastnou skúsenosťou a s tým, čo vie z iných zdrojov.		
2.1.4 Znalosť žánrov a jazykových prostriedkov písanej reči		
Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Učebné zdroje
Vníma a vie primerane vysvetliť rozdiel medzi poéziou (básničkou) a prozaickými žánrami.	Dôležitosť súčasťou čítania deťom je predstavenie žánra. Učiteľka pred čítaním zvolených textov uvedie, o aký žáner ide, používa zodpovedajúce označenie textov, s ktorými pracujeme (učíme sa básničku, ideme čítať rozprávku, povesť, bájku, príbeh, pozrieme sa do encyklopédie, vyhľadáme si informácie na internete). Charakteristiky jednotlivých žánrov sú predmetom rozhovorov pred čítaním, následne po čítaní sa dopĺňajú o nové skúsenosti a postrehy. Pri čítaní príbehov učiteľka s deťmi diskutuje, či sa príbeh mohol	
Vie primerane vysvetliť rozdiel medzi fikciou a skutočnými príbehmi zo života.		

Predvída udalosti deja, zápletku, záver príbehu a opiera sa pri tom o poznanie štruktúry rozprávok, príbehov pre deti a bájok.	reálne stať, ktoré prvky deja áno, a ktoré nie, aký bol zámer autora knihy z hľadiska žánru textu (či ide o text, ktorý slúži na zábavu, oddych, ponaučenie, získavanie informácií. Pri čítaní detských literárnych útvarov venuje pozornosť použitým jazykovým prostriedkom (vysvetľovaniu prenesených významov, symbolom, prirovnaní). Súčasťou rozhovorou môžu byť aj skúsenosti s čítaním v rodine (či rodičia čítajú deťom, čo čítajú rodičia, súrodenci, aké knižky majú doma), deti majú možnosť nosiť si z domu vlastné obľúbené knižky.	
Dokáže vysvetliť prenesený (symbolický) význam jednoduchých slovných spojení.	Súčasťou rozhovorou môžu byť aj skúsenosti s čítaním v rodine (či rodičia čítajú deťom, čo čítajú rodičia, súrodenci, aké knižky majú doma), deti majú možnosť nosiť si z domu vlastné obľúbené knižky.	
2.2 Chápanie formálnych charakteristík písanej reči		
2.2.1 Koncept tlače a znalosť knižných konvencií		
Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Učebné zdroje
Na základe ilustrácie rozpráva vlastný jednoduchý príbeh.		
Pri činnostiach s knihou rozumie a aktívne (v primeraných ekvivalentoch) používa výrazy ako autor, kniha, strana, spisovateľ.	Učiteľka deťom umožňuje nahliadnúť do knihy v priebehu toho, ako ju číta. Deti vedie k tomu, aby si všimli, či ilustrácia a text spolu súvisia. Spolu s učiteľkou o tejto súvislosti diskutujú. Ilustrácie k textu učiteľka používa na predvídanie deja príbehu a na reprodukciu prečítaného príbehu. Pred čítaním knihy učiteľka oboznamuje deti s tým, kto je autorom knihy a ako sa kniha volá. Pred čítaním knihy učiteľka ukáže deťom, kde v knihe nájdu údaje o knihe a ako ich použije pri orientácii v knihe (názov knihy a autora knihy na titulnej strane - o.i. naznačuje začiatok čítania knihy a	
Pri listovaní a prezeraní knihu správne drží.		pripravené prostredie, police s knihami, knižky na prvé čítanie
Ukáže titulnú stranu knihy.		

Ukáže začiatok čítania textu.	správne držanie knihy), obsah (pomáha pri vyhľadávaní príbehu v knihe). Pri opätovnom čítaní knihy sa detí pýta, kde je možné nájsť tieto údaje. Pri individuálnom čítaní alebo čítaní v menšej skupine detí učiteľka prstom ukazuje smer čítania.	
Listuje v knihe správnym smerom.	Vyzýva deti, aby vyhľadali v texte známe (vizuálne zapamätané) slová. Deti majú umožnený samostatný prístup ku knihám, najlepšie umiestnený v triednej knižnici. Knihy sú v nej usporiadané systematicky podľa žánru (napr. rozprávkové, encyklopédie). Vo vzdelávacích aktivitách pripravuje priestor na vyhľadávanie kníh v knožnici a informácie v nich. Učiteľka písomne označuje dôležité sekcie v triede (knižnica, polička na odkladanie prác detí...), na nástenku a informačné plochy v triede umiestňuje krátke oznamy alebo inštrukcie napísané veľkými tlačnými písmenami, pri zadávaní úloh v skupine dáva deťom postup v podobe stručnej osnovy činností (jednoslovné inštrukcie). Tieto informácie dopĺňa piktogramami činností alebo objektov.	
Rozpozná, kde je v knihe uvedený názov a autor knihy.	Inštruuje deti, ako tento postup činnosti použijú pri riadení svojej činnosti. Na podporu poznávania písmen tlačenej abecedy môže byť v triede na viditeľnom mieste umiestnená maľovaná abeceda.	
Identifikuje pri čítaní slová v správnej smerovej orientácii (zľava - doprava).	Do učebných aktivít učiteľka zaraďuje úlohy podnecujúce prvotné pokusy detí o písanie, podporuje pri tom deti, aby neznáme písmená vyhľadávali.	
Ukáže pri čítaní riadky v správnej smerovej orientácii (zľava - doprava, zhora - nadol).		
Číta kreslený príbeh.		dejové kartičky
Identifikuje niektoré písmená abecedy.		

Priloží predmet s totožným začiatočným písmenom k šmirgľovému písmenu.		šmirgľové písmená, súbor predmetov
Pozná všetky písmená tlačenej abecedy.		
Číta jednoslabičné slová.		ružové a modré škatule na prvé čítanie, štítky na čítanie, písmenkové harmoniky, písmenkové vejáre, klasifikačné karty, knižky na prvé čítanie
Číta dvojslabičné slová.		
Číta trojslabičné a viacslabičné slová.		
Číta text s porozumením.		
2.2.2 Fonologické procesy a fonologické uvedomovanie		
Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Učebné zdroje
Sprevádza spievanie piesne alebo recitáciu krátkeho literárneho útvaru rytmickým sprievodom.	Recitovanie básní a spev piesní učiteľka dopĺňa rytmickým sprievodom .	orffov inštrumentár
Rozhodne, či sa dve slová rýmujú.	V texte básní, riekaniek, hádaniek, vyčítaniek deti vyhľadávajú slová, ktoré sú si zvukovo podobné (rýmujú sa), k zadaným slovám vyberajú ďalšie zvukovo podobné slová z radu slov, ktoré učiteľka ponúka alebo navrhujú vlastné slová.	obrázkovo-slovné kartičky
K zvolenému slovu uvedie slovo, ktoré sa s ním rýmuje.	Učiteľka pri rytmizácii riekaniek a piesní zdôrazňuje rytmickú štruktúru slova na úrovni slabiky.	obrázkovo-slovné kartičky
Rozčlení zvolené slová na slabiky.		hlásková komoda na písanie
Určí počet slabík, z ktorých sa skladá slovo.		kamienková hra ?
Vyčlení začiatočnú slabiku.		MM triedenie podľa začiatočnej slabiky
Vyčlení začiatočnú hlásku slova.	Vyčlenenie začiatočnej hlásky slova učiteľka modeluje pradĺžením doby výslovnosti začiatočnej hlásky alebo jej opakovaným vyslovením. Dbá na to, aby deti postupne dokázali základné analyticko-syntetické činnosti so slovami vykonávať samostatne, bez podpory učiteľky.	košík s predmetmi so začiatočnou hláskou
2.2.3 Grafomotorické predpoklady písania		
Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Učebné zdroje

Kreslí grafomotorické prvky vyžadujúce pohyby dlane a prstov (horný a dolný oblúk, lomená línia, vlnovka, ležatá a stojatá osmička).	Rozvíjanie tejto oblasti sa deje dominantne vo vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra a Človek a svet práce. Prostredníctvom cieľných výtvarných a pracovných aktivít na voľnej ploche si dieťa rozvíja vizuálno-motorickú koordináciu pohybu ruky, zápästia a prstov pri jej cieľnom pohybe. Pri využívaní kresliacich potrieb sa dieťa učí regulovať tlak ruky na podložku. Špecificky si dieťa rozvíja jemnú motoriku prostredníctvom pracovných listov, v ktorých si osvojuje zvládnutie jednoduchých grafomotorických prvkov.	Cvičenia praktického života MM, písanie natabuľu, grafomotorické pracovné listy a zošity	
Kreslí grafomotorické prvky vyžadujúce pohyb zápästia (vertikálne línie, horizontálne línie, krivky, slučky).		Cvičenia praktického života MM, písanie natabuľu, grafomotorické pracovné listy a zošity	
Pri kreslení a grafomotorických činnostiach sedí vzpriamene, vzdialenosť očí od podložky je primeraná.		vzor učiteľky	
Drží správne grafický materiál.		predchádzajúce cvičenia praktického života a cvičenia so zmyslovým MM materiálom	
Kreslí veľkými grafickými tvarmi.		písanie do múky, cvičenia ruky na papieri pripevnenom na stene/na zemi	
Používa primeranú intenzitu tlaku na podložku pro používaní rôznych techník.		MM vkladacie kovové tvary	
Pracuje s kovovými tvarmi - obkresľovanie jedným ťahom.			
Šrafuje vodorovne, zvislo, šikmo.			
Vypĺňa rôznymi vlnovkami a oblúčikmi.			
Šrafuje jedným ťahom postupne čo najužšie medzery (až kým sa z toho nestane vyfarbovanie jedným ťahom - nie úplne ostrou farbičkou).			
Tieňuje pri vyfarbovaní.			činnosti vo výtvarnej oblasti
Využíva koordináciu zraku a ruky.			predchádzajúce cvičenia praktického života a cvičenia so zmyslovým MM materiálom
Píše samostatne písané písmeno do múky.			
Píše písané písmeno na čistý papier.			
Píše písmeno na linajkový papier.			

Píše písaný krátky text.		
Tvorí slová s malým a veľkým začiatočným písaným písmenom.		MM šmirgľové písmená, pohyblivá abeceda

*poznámka - neoznačené výkonové štandardy vychádzajú z koncepcie M. Montessori a sú nad rámec Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách (2016)